

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 - 2020

Probă scrisă
Limba și literatura maghiară maternă

Test 22

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

SUBIECTUL I

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Ahogy Rácpácegresen mondták: nyárára. Nyárára le szokott jönni nyaralni Széni nagyságos. Elment érte a nagydorogi állomásra a hintó, s akkor már könnyű izgalom lebegett a puszta fölött. Mert nem akármilyen öregasszony volt Széni nagyságos. Az még hagyján, hogy úgy tudott káromkodni, mint egy kocsis. [...]

Egy ideig szóbeszéd tárgyát képezte, hogy Széni nagyságos nem is igazi úriasszony, csupán egy állomási málházó leánygyermek, akiből valami bártáncosnő vagy ilyesféle lett, de feleségül vette egy dúsgazdag, amitől aztán egyszerre megnagyságosodott, de a lelke mélye persze... tetszik látni, hogy káromkodik. De aztán ez az elmélet nagyot bukott, amikor valami véletlen folytán egy csapat arisztokrata tévedt Rácpácegresre. Állítólag még egy igazi herceg is volt köztük. Csak látták volna, hogy lekonyult a fennhordott orruk, amikor szembetalálták magukat Széni nagyságossal. Akkor már ugyan erősen hajlott állapotába fordult, de az ezüsfogantyús sétabotjával, különlegesen fésült haja szürkésfehérével, és persze a hanghordozásával pillanatokon belül olyan tekintélyre tett szert, hogy aki nem vak, láthatta, bárkinek bármi is a rangja, ő ott a legelőkelőbb. Nagy rácpácegresi győzelem volt. Legalábbis mi annak éreztük. Azt gondoltuk, akármennyire különbözik is, azért Széni nagyságos mégiscsak közülünk való. Pedig az igazi nevét is akkor hallottuk először: Polixénia. Így aztán soha többé nem vitatta senki, hogy Széni nagyságos igazi nagyságos.

Az előbb említettem, hogy erősen hajlott állapotába fordult, de ebből ne a korára tessenek következtetni, mert arra is igaz ugyan, de jelen esetben nem arról van szó. Hanem a betegségéről. Előfordul más öregasszonnal is, hogy kétrét hajlítja a kor, úgy botoznak végig az utcán, mintha valami lánykorukban elvesztett tárgyat keresnének a porban. Ők azonban valamiképpen magától értetődően hajlottak, mintha számukra ez volna a legtermészetesebb. De Széni nagyságos szálfagyenesen érkezett a nyaralásra. Csakhogy aztán éjszakánként roppanásokat hallottunk, mintha egy hatalmas faprésen szorított volna egy óriás, és a fájdalom visszafogott sóhajait is hallani véltük; ahogy valaki iszonyatos fájdalmában magába fojtja a kitörni készülő ordítást.

Másnap Széni nagyságos egy kicsit halványabb volt, a szeme alatt sötét karikák, s aki jobban odafigyelt, láthatta: nem tudott kiegyenesedni. Pár nap múlva már határozottan hajlottnak látszott, és újabb égbezengő roppanások és visszafojtott jajok után olyan lett, mint egy u-szög, alacsonyabban volt a feje, mint botja ezüst kampója.

(Lázár Ervin: A nagyságos. Részlet)

1. Melyik műnembe sorolható a fenti szövegrészlet? Állításodat indokold két műnemi sajátosság megnevezésével! 5 pont
2. Mutasd be 4–5 mondatban a szöveg alapján Széni nénit! 5 pont
3. Milyen pletykák terjengenek Széni néni múltjáról? 5 pont

4. Írj ki a szövegből 5 összetett szót!	5 pont
5. Határozd meg a következő szavak szófaját!
Széni, nagyságos, de, valaki, ők	5 pont
6. Elemezd a következő egyszerű mondatot, készítsd el az ágrajzát!
Elment érte a nagydorogi állomásra a hintó.	5 pont
7. Mi történik Széni nénivel? Folytasd a történetet 10–15 mondatban!	15 pont

SUBIECTUL al II-lea

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre oldd meg a feladatokat!

Déva vára

Bármilyen irányból közelítsük is meg Dévát, a 371 m magas Várhegy tetején található vár romjai messziről látszanak. A Várhegyről – amely természetvédelmi terület, és a régészeti kutatások szerint már a neolitikumban is lakott volt – belátni a Maros-völgy gyönyörű táját, nem véletlen, hogy múltunk eme gyöngyszeméhez, Erdély egyik legfestőibb, legromantikusabb helyéhez kötődik a mindenki által ismert, még diákkorban tanult Kőműves Kelemen népballada.

A vár meglétére utaló első dokumentum 1269-ből, IV. Béla idejéből (1235-1270) való. A „castrum Dewa”-t említő irat arról szól, hogy egy bizonyos Kálnoki gróf, név szerint Chyl vitézül harcolt IV. Béla apakirály ellen ennek kisebbik fia, a pártütő István oldalán. Az említett csata 1267-ben történt, tehát a vár ekkor már állt. A feltevést megerősíti egy 1273. május 23-án keltezett adománylevél, melyben IV. László megjutalmazza a Chák nemzetségbeli Péter mestert, mert apja, V. István parancsára Déva vára alatt az 1264-ben vívott csatában bátran harcolt a kunok ellen. Tehát Déva várát IV. Béla király építtette a tatárjárást követően egy egész sor új erődítménnyel együtt. A vár kezdettől fogva kettős funkciót látott el: felvigyázta a Maros-völgyét, ugyanakkor főúri rezidencia is volt. A középkori Magyar Királyság fennállása alatt (1541-ig), kisebb megszakításokkal ugyan, de királyi birtok maradt és az erdélyi vajda tisztségéhez tartozott.

I. Ulászló király (1440–1444) Déva várát Hunyadi Jánosnak adományozta, amely Corvin János haláláig (1504) a Hunyadiak birtokában is maradt. 1529-ben jut a vár Szapolyai János birtokába, aki 1539-ben feleségének, Izabellának adta jegyajándékkul. A dévai vár állami fogház is volt, Izabella ide vetette a hatalomra vágyó Bebek Ferencet, de ide zárták Dávid Ferencet, Erdély első unitárius püspökét is, aki négyhónapnyi várfogságot követően, 1579. november 15-án börtöncellájában elhunyt. Ugyancsak itt raboskodott Dobó István, Eger várának hős védője... 1608-tól a vár Bethlen Gábor tulajdona, aki fejedelemmé választását követően feleségének, Károlyi Zsuzsannának adományozta.

Bethlen különös gondot fordított a vár karbantartására, jelentős változásokat is végzett rajta. Neki tulajdonítják a középső védőfal déli részén épített hengeres torony, az ún. „Bethlen bástya” építését, noha a bástya a vár egyik 1640-ből való leltárában Dobó, illetve Dobai bástya néven fordul elő, ami építtetőjére, Dobó Domokosra utal, aki 1553-1556 között volt a vár kapitánya. Károlyi Zsuzsanna halálát követően (1622) a vár Bethlen Gábor unokaöccse, ifj. Bethlen István birtokába jut, majd ennek korai halála után (1632) a tulajdonjog özvegyére, Széchy Máriára száll. Az uradalmat a dévai vár „szabados ura asszonyától” I. Rákóczy György vásárolja meg 1640-ben, aki egy új bástyát építtet a keleti oldal védelmére és elrendeli egy vízgyűjtő ásását. A következő időszakban a vár az erdélyi fejedelmek tulajdonát képezte...

(in. Gáspár-Barra Réka, Gáspár-Barra Szilárd, Kun-Gazda Gergely: Hunyad Megyei Magyar Értéktár, Corvin Kiadó, Deva, 2019., részlet)

1. Melyik hegy tetején található Déva vára?	5 pont

2. Melyik ballada kapcsolódik a Déva várához? 5 pont
3. Melyik király idejéből való a Déva várával kapcsolatos első dokumentum? Írd ki a vizsgalpra a helyes válasz betűjelét!
- a. I. Ulászló
 - b. IV. Béla
 - c. Hunyadi János 5 pont
4. Kik raboskodtak a várban? 5 pont
5. Foglald össze 2–3 mondatban a szöveg tartalmát! 5 pont
6. Állítsd időrendi sorrendbe Déva várának birtokosait!
Széchy Mária, IV. Béla, Hunyadi János, Szapolyai János, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Bethlen István 5 pont
7. Melyek igazak és melyek hamisak az alábbi állítások közül?
- a. Déva várában raboskodott az első unitárius püspök és Eger várának hős védője.
 - b. Bethlen Gábor feleségének, Károlyi Zsuzsannának adományozta a várat.
 - c. A vár csupán főúri rezidencia volt.
 - d. Déva vára sohasem tartozott a királyokhoz és az erdélyi fejedelmekhez.
 - e. Déva várát Hunyadi János építette a tatárjárást követően. 5 pont
8. Mi a szöveg megírásának a célja? 5 pont
9. Volna kedved meglátogatni Déva várát? Fejtsd ki véleményedet 4–5 mondatban! 5 pont